

Þriðjudaginn 22. október 1974.

Nr. 12/1974: **Ákærvaldið**

(Þórður Björnsson ríkissaksóknari)

gegn

Stefáni Lárusi Pálssyni

(Benedikt Blöndal hrl.).

Dómenður:

hæstaréttardómarnir Benedikt Sigurjónsson, Björn Sveinbjörnsson, Einar Arnalds, Logi Einarsson og Magnús Þ. Torfason.

Fiskveiðabrot.

Dómur Hæstaréttar.

Eftir uppsögu héraðsdóms hefur Jónas Sigurðsson, skólastjóri Stýrimannaskólans í Reykjavík, framkvæmt athugun á mælingum varðskipsmanna 30. júlí 1973 svo og á mælingum ákærða, er hann kveðst hafa gert, eftir að varðskipsmenn höfðu samband við hann. Markaði skólastjórinn á sjóupphrátt staði varðskipsins og m/b Víðis, AK 63, eftir mælingum þessum. Í álitserð hans, dags. 24. september 1974, segir svo:

„Samkvæmt beiðni yðar, herra saksóknari ríkisins, hef ég sett út í meðfylgjandi sjókort nr. 31 staðarákvarðanir varðskipsins Alberts, eins og um getur í hæstaréttarmálinu nr. 12/1974: Ákærvaldið gegn Stefáni Lárusi Pálssyni, skipstjóra á m/b Víði, AK-63.

Þess skal getið, að sjókort nr. 40 í mælikvarða 1:250000, sem varðskipsmenn hafa sett staðarákvarðanir sínar út í, er ekki lengur gefið út og því ófáanlegt. Í stað þess hef ég sett staðarákvarðanirnar út í sjókort nr. 31 í mælikvarða 1:300000.

Í sjókortið hef ég dregið fiskveiðimörkin fyrir það svæði, er varðar mál þetta, úr punkti 6 sjóm. í rv. vestur frá Garðskagavita í Malarrifsvita.

Í kortinu eru:

A = staður varðskipsins kl. 1909 h. 30/7 '73. Þá mælist báturinn á stað a um 2,0 sjóm. innan fiskveiðimarkanna fyrir togveiðar.

B = staður varðskipsins kl. 1916. Þá mælist báturinn á stað b um 1,8 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

C = staður varðskipsins kl. 1922. Þá mælist báturinn á stað c um 1,6 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

D = staður varðskipsins kl. 1928. Þá mælist báturinn á stað d um 1,4 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

E = staður varðskipsins kl. 1940 við bátinn. Staður E mælist um 1,3 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

Við athugun sérfróðra manna á fjarlægðarmælihæfni ratsjár v/s Alberts í Reykjavíkurböfn h. 1/8 '73 kom í ljós, að fjarlægðir mældar með ratsjónni reyndust allt að 2% stærri en samsvarandi fjarlægðir í sjókorti. Sé reiknað með $\div 2\%$ fjarlægðaskekkju, færast allir staðir varðskipsins og bátsins innar miðað við fiskveiðimörkin, mest um 0,4 sjóm. innar (staður a), minnst um 0,2 sjóm. innar (staður E við bátinn).

Athuganir sömu manna á gyro-áttavita varðskipsins leiddu í ljós, að miðunarskekkja gæti verið frá 0 allt að $\div 2^\circ$. Sé reiknað með $\div 2^\circ$ miðunarskekkju, færast báturinn utar miðað við fiskveiðimörkin, mest 0,2 sjóm. (staður a).

Miðað við $\div 2\%$ fjarlægðarskekkju og $\div 2^\circ$ miðunarskekkju ættu mælistaðir bátsins að færast mest um 0,2 sjóm. innar við fyrstu og síðustu mælingu (a og E).

Að því er snertir mælistaðinn, sem varðskipið notaði til staðarákvarðana, þ. e. Stapafell og Lýsuhyrnu, skal þess getið, að þar er ekki um greinilega afmarkaða punkta að ræða, og matsatriði er, hvaðan frá viðkomandi fjalli á að setja út fjarlægðirnar í sjókortið. Þá eru hornin milli mælistaðanna og um leið milli staðarlínanna fremur lítil, milli 30 og 40°. Má því gera ráð fyrir einhverri ónákvæmni í staðsetningunum af þessum sökum. Ekki er þó ástæða til að ætla, að sú ónákvæmni sé það mikil, að hún hafi úrslitaáhrif miðað við þær fjarlægðir bátsins frá fiskveiðimörkunum, sem mælingarnar sýna.

Í sama sjókort hef ég sett út staðarákvörðun skipstjóra bátsins, er hann kveðst hafa gert, eftir að varðskipið hafði samband við hann, staður Y í kortinu. Staður Y mælist um 0,2 sjóm. utan fiskveiðimarkanna. Athuganir á ratsjá m/b

Víðis í Reykjavíkurbíó h. 1/8 '73 sýndu fjarlægðarmælingu skekkju allt að $\div 3\%$. Sé reiknað með þessari skekkju, færast Y um 0,5 sjóm. innar miðað við fiskveiðimörkin.“

Samkvæmt gögnum máls, mælingum varðskipsmanna og álitsgerð Jónasar Sigurðssonar, skólastjóra Stýrimannaskólans í Reykjavík, er sannað, að ákærði hafi verið að ólöglegum botnvörpuveiðum á greindum báti á þeim tíma, sem í máli þessu greinir. Varðar brot ákærða við lagaboð þau, er í ákæru getur, sbr. nú 2. mgr. 1. gr. laga nr. 102/1973.

Í vottorði Seðlabanka Íslands, dags. 21. október 1974, segir svo:

„Gullgengi krónunnar var síðast ákveðið 30. apríl 1973, og jafngiltu þá 100 gullkrónur kr. 5.089.50 — fimmbúsundáttatíuogníu 50/100—. Hefur engin breyting orðið á því síðan.“

Samkvæmt 2. tl. 11. gr. laga nr. 102/1973 um veiðar með botnvörpu, flotvörpu og dragnót í fiskveiðilandhelginni, sbr. 1. mgr. 2. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, þykir refsing hans hæfilega ákveðin kr. 500.000.00 sekt til Landhelgissjóðs Íslands, og komi varðhald 3 mánuði í stað sektar, ef hún verður eigi goldin innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Staðfesta ber ákvæði héraðsdóms um upptöku afla og veiðarfæra m/b Víðis, AK 63, sbr. nú 3. mgr. 11. gr. laga nr. 102/1973, svo og málskostnaðarákvæði héraðsdómsins.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun til rikissjóðs, kr. 20.000.00, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, kr. 20.000.00.

D ó m s o r ð :

Ákærði, Stefán Lárus Pálsson, greiði kr. 500.000.00 sekt til Landhelgissjóðs Íslands, og komi varðhald 3 mánuði í stað sektar, verði hún eigi goldin innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Ákvæði héraðsdóms um upptöku afla og veiðarfæra

m/b Viðis, AK 63, skulu óröskuð svo og málskostnaðar-
ákvæði hans.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar
með talin saksóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 20.000.00, og
málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns í Hæstarétti, Bene-
dikts Blöndals hæstaréttarlögmanns, kr. 20.000.00.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 2. ágúst 1973.

Ár 1973, fimmtudaginn 2. ágúst, var á dómþingi sakadóms
Reykjavíkur, sem háð var í Borgartúni 7 af Sverri Einarssyni
sakadómarara sem dómsformanni og skipstjórunum Guðna Jónssyni
og Lofti Júlíussyni sem meðdómsmönnum, kveðinn upp dómur í
sakadómsmálinu nr. 371/1973: Ákærvaldið gegn Stefáni Lárusi
Pálssyni, sem tekið var til dóms í dag.

Málið er höfðað með ákæru saksóknara ríkisins, dags. í gær,
gegn Stefáni Lárusi Pálssyni, Deildartúni 10 á Akranesi, fæddum
20. maí 1940 á Gilsá í Suður-Múlasýslu, skipstjóra á vélbátnum
Viði, AK 63, „fyrir að hafa gerst sekur um fiskveiðibrot samkvæmt
1. mgr. 1. gr. laga nr. 62/1967 um bann gegn veiðum með botnvörpu
og flotvörpu, sbr. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 21/1969 um breyting á þeim
lögum og 1. mgr. 1. gr., sbr. 3. gr. reglugerðar nr. 189/1972 um
fiskveiðilandhelgi Íslands, með því að hafa verið á botnvörpuveið-
um á nefndum bát mánudagskvöldið 30. júlí 1973 í Faxaflóa á
svæði, þar sem botnvörpuveiðar eru með öllu bannaðar samkvæmt
1. mgr. 1. gr. laga nr. 50/1971, sbr. að því er öll framangreind
lagaákvæði varðar lög nr. 89/1971, lög nr. 101/1972 og nú bráða-
birgðalög nr. 74 26. júní 1973.

Ákærist því nefndur Stefán Lárus til að sæta refsingu sam-
kvæmt 1. mgr. 4. gr. og 7. gr., nú 1. mgr. 5. gr. og 8. gr., laga nr.
62/1967, sbr. 5. gr. og 7. gr. laga nr. 21/1969, sbr. ennfremsur lög
nr. 81/1952, og 6. gr. nefndrar reglugerðar nr. 189/1972, sbr. lög
nr. 44/1948, til að sæta upptöku afla og veiðarfæra nefnds báts og
til greiðslu alls sakarkostnaðar.“

Málavextir eru þessir:

Mánudaginn 30. júlí s.l. var varðskipið Albert á eftirlitsferð í
Faxaflóa og kom þá að m/b Viði, AK 63, þar sem hann var að
veiðum með botnvörpu. Skipherra varðskipisins var Þorvaldur

Birgir Axelsson, Hraunbæ 38 hér í borg. Segir hann í skýrslu sinni um afskipti varðskipsins af bátnum á þessa leið:

„Kl. 1909 gerð eftirfarandi staðarákvörðun.

Bátur:	r/v 340°	fjarl.	7.0 sml.
Lýsuhyrna	—	25.2	—
Stapafell	—	21.9	—

sem gefur stað bátsins um 1.8 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1916 gerð eftirfarandi staðarákvörðun.

Bátur:	r/v 338°	fjarl.	5.1 sml.
Lýsuhyrna	—	24.0	—
Stapafell	—	20.4	—

sem gefur stað bátsins um 1.7 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1922 gerð eftirfarandi staðarákvörðun.

Bátur:	r/v 335°	fjarl.	3.7 sml.
Lýsuhyrna	—	23.0	—
Stapafell	—	19.1	—

sem gefur stað bátsins um 1.4 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1928 gerð eftirfarandi staðarákvörðun.

Bátur:	r/v 333°	fjarl.	2.2 sml.
Lýsuhyrna	—	22.1	—
Stapafell	—	17.8	—

gefur það stað bátsins um 1.3 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1935 sjást stb. togvírur á bátnum.

Kl. 1939 sést, að báturinn er m/b Víðir, AK-63.

Kl. 1940 gerð eftirfarandi staðarákvörðun við Víði, AK-63.

Lýsuhyrna	fjarl.	21.1 sml.
Stapafell	—	16.3 —

gefur það stað bátsins um 1.3 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka. Samtímis staðarákvörðuninni kallað yfir í bátinn og honum skipað að hífa strax og bíða síðan frekari fyriræla frá varðskipinu, sem hélt þá að Gróttu, AK-101.

Kl. 2049 settur út bátur frá varðskipinu til að sækja skipstjórnann á Víði. Aðspurður kvaðst hann hafa verið að veiðum, en haldið sig utan fiskveiðitakmarkanna, en kvaðst þó ekki hafa gert neinar staðarákvarðanir, fyrr en varðskipið var við hlið hans. Þá hefði hann mælt með ratsjá í Lýsuhyrnu 21.0 sml. og í Stapafelli 16.3 sml.

fell 16.1 sml. og fengið 84 fm. dýpi. Voru skipstjóranum sýndar mælingar varðsupsins.

Kl. 2112 var skipstjóri fluttur um borð í bát sinn, eftir að ákveðið var samkvæmt fyrirmælum að halda til Reykjavíkur.

Mælingar voru gerðar með K.H. ratsjá og SPERRY gyróáttavita af 1. og 2. stm. undir umsjón skipherra og skráðar niður af loftskeytamanni.

Veður: Kul, skýjað.“

Skýrslu þessa hefur skipherrann staðfest fyrir dómi. Var skipherrann við stjórn varðsupsins og framkvæmdi ekki mælingarnar sjálfur, en fylgdist með því, að þær voru skráðar. Voru 15—16 bátar á þessum slóðum.

Hálfván Henrysson, fyrsti stýrimaður á Albert, Vesturbergi 100, og Arnbjörn Ólafsson, annar stýrimaður á varðskipinu, Hverfisgötu 58, báðir hér í borg, hafa komið fyrir dóm og staðfest efni greindrar skýrslu skipherrans. Gerði Hálfván allar mælingarnar, en Arnbjörn yfirfór þær og athugaði samtímis.

Ákærði var skipstjóri á m/b Víði, AK 63, í þetta skipti. Hann hefur viðurkennt að hafa verið að togveiðum. Hann hefur hins vegar sagt, að hann hafi staðið í þeirri trú samkvæmt sínum eigin mælingum, að hann væri utan við friðunarlínuna.

Var þetta fyrsta veiðiferð ákærða með m/b Víði, AK 63, og hófst hún frá Akranesi klukkan 1020 greindan dag. Hóf ákærði veiðarnar klukkan 1350 og gerði staðarákvörðun áður. Þá gerði hann staðarákvarðanir af og til, á meðan á toginu stóð. Einnig gerði hann staðarákvörðun, eftir að varðskipið hafði samband við hann. Samkvæmt þeirri staðarákvörðun voru 16.2 sml í Stapafell, 21.7 sml í Lýsuhyrnu og 41 sml í Hafnarfjall. Dýpi á þessum stað var um 85 faðmar. Samkvæmt þessari staðsetningu átti báturinn að vera um 1 sml utan við friðunarlínuna. Ákærði taldi, að hornamælingar varðsupsmanna með radar á svona þröngu horni væru ekki fullkomlega nákvæmar. Þá taldi ákærði, að dýptarmælingar skiptu máli við staðsetningu fiskibáta á þessum slóðum.

Dómurinn kvaddi þá Benedikt Hans Alfonsson stýrimannaskólakennara, Vatnsholti 8 hér í borg, og Harald Sigurðsson deildarverkfræðing, Miðvangi 159 í Hafnarfirði, til að rannsaka ratsjá og gyroáttavita varðsupsins Alberts og ratsjá m/b Víðis, AK 63. Í skýrslu þeirra segir svo um athuganir í varðskipinu: „Athuganir á fjarlægðarmælihæfni ratsjár vs ALBERT leiddu í ljós, að allar mælingar sýndu frávik í þá átt, að mæligildi voru allt að 2%

stærri en sömu fjarlægðir reyndust, er þær voru mældar í sjókorti. Mælingar þessar voru gerðar með notkun „lausa fjarlægðarhringsins.“ Samanburður á „lausum hring“ og „föstum fjarlægðarhringum“ sýndu samsvarandi frávík. Ratsjain starfaði að öðru leyti eðlilega, og var myndin skýr og góð.

Athugun á gyroáttavita vs ALBERT leiddi í ljós, að aflestur gráðukvarða gaf einni gráðu hærri aflestur en samsvarandi gildi í sjókorti. Þegar höfð er hliðsjón af mögulegri aflestrarnákvæmni gyrovísunar á ratsjárskerminum, er óvarlegt að áætla hana meiri en ± 1 gráðu. Af framansögðu leiðir, að vísunarskekkja getur orðið allt frá 0 gráðum í 2 gráðum of há.“

Um athugun þeirra á ratsjá m/b Víðis, AK 63, segir svo: „Athugun á Decca-RM316 ratsjá m.b. VÍÐIS, AK-63, sýndi frávík allt að 3% í þá átt, að mæld gildi voru stærri en sömu fjarlægðir mældar í sjókorti. Ratsjain starfaði að öðru leyti eðlilega, og var myndin skýr og góð.“

Þeir Benedikt Hans og Haraldur komu fyrir dóminn og staðfestu skýrslu sína með eiði. Voru um leið lagðar fyrir þá nokkrar spurningar.

Þeir upplýstu, að mæliskekkja sú, sem fram kæmi á radar varðsupsins, mundi vera ákærða í óhag, ef hún yrði leiðrétt, og hefði hann þá mælst innar í landhelgi, en staðsetning m/b Víðis hefði verið innar í landhelgi, ef mæliskekkjan á radar bátsins hefði verið leiðrétt.

Báðir tóku þeir fram, að mæliskekkjur á radartækjum skipanna væru ekki af meiri stærðargráðu en vænta megí almennt af slíkum tækjum.

Með fimm staðarákvörðunum varðskipsmanna, sem þeir hafa staðfest með eiði fyrir dómi, svo sem frá var greint, þykir þrátt fyrir framburð ákærða sannað, að m/b Víðir, AK 63, hafi í umrætt skipti verið að botnvörpuveiðum í Faxaflóa á svæði, þar sem botnvörpuveiðar eru með öllu bannaðar samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 50/1971, sbr. lög nr. 89/1971, lög nr. 101/1972 og nú bráðabirgðalög nr. 74 26. júní 1973. Hefur ákærði því gerst sekur um háttsemi þá og brot gegn lagagreinum þeim, sem í ákæru greinir.

Samkvæmt vottorði Seðlabanka Íslands, dags. 31. júlí s.l., jafngilda nú 100 gullkrónur 5.089.50 krónum. Stærð m/b Víðis, AK 63, er 217.06 brúttórúmlrestir.

Þykir ákærði hafa unnið sér til refsingar samkvæmt 1. mgr. 4. gr. og 7. gr., nú 1. mgr. 5. gr. og 8. gr., laga nr. 62/1967, sbr. 5. gr.

og 7. gr. laga nr. 21/1969, sbr. einnig lög nr. 81/1952 og 6. gr. reglugerðar nr. 189/1972, sbr. lög nr. 44/1948.

Ákærði hefur aldrei fyrr sætt kærnum eða refsingum, svo að kunnugt sé.

Refsing ákærða verður með hliðsjón af stærð skipsins og gullgengi íslenskrar krónu ákveðin 780 þúsund króna sekt til Landhelgissjóðs, og komi varðhald í 7 mánuði í stað sektarinnar, ef hún verður ekki greidd innan 4 vikna frá birtingu dómsins.

Samkvæmt 4. gr., nú 5. gr., laga nr. 62/1967, sbr. lög nr. 21/1969, ber einnig að gera afla og veiðarfæri m/b Víðis, AK 63, upptæk til handa Landhelgissjóði.

Loks ber að dæma ákærða til að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda síns, Jóns Ólafssonar hæstaréttarlögmanns, krónur 8.000.00.

Dómsorð:

Ákærði, Stefán Lárus Pálsson, greiði 780 þúsund króna sekt til Landhelgissjóðs, en sæti varðhaldi 7 mánuði, verði sektin eigi greidd innan 4 vikna frá birtingu dómsins.

Afli og veiðarfæri m/b Víðis, AK 63, skulu vera upptæk og eign Landhelgissjóðs.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda síns, Jóns Ólafssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 8.000.00.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.
